

ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Τὰ παλιὰ χρόνια ζοῦσε ἓνας πολὺ πλούσιος καὶ γραμματισμένος ἄνθρωπος, εἶχε ἔμως τὴν ἀμέλεια νὰ μὴν κἀνῃ τὴν διαθήκη του, σὰ ἐγγόνιμος νοικοκύρης· καὶ σὰν πέθανε ἄρχισαν τὰ παιδιὰ του τὸ μάλωμα, ποῖός νὰ πάρῃ τὰ πολλὰ καὶ ποῖός τὰ λίγα, κ' ἔτσι βρῆκε καιρὸ ἓνας βάρδαρος ζορμπᾶς ἐκεῖνου τοῦ καιροῦ καὶ ἄρπαξε μὲ τὸ ζῶρι ὅλη τὴν περιουσία, κ' ἔμειναν οἱ κληρονόμοι στὰ κρύα τοῦ λουτροῦ, ποῦ λέμε.

Καὶ δὲν πῆρε ὁ ζορμπᾶς μονάχα τὰ χωράφια, σπίτια καὶ μαγαζιά καὶ ὅ,τι εἶχε ὁ πλούσιος, ἀλλὰ πῆρε καὶ ὅλους τοὺς κληρονόμους σκληρούς· κ' ἔτσι ἔχασαν τὴν περιουσία τους καὶ τὴν λευτεριά τους μαζί, ὅπως καὶ σήμερα ὅποιος χάσει τὰ χρήματά του χάνει καὶ τὴν λευτεριά του.

Ἔτσι πέρασαν χρόνια πολλά, πάρα πολλά. Μία μέρα ὅμως ἓνας ἀπὸ τοὺς κληρονόμους λέγει σὲ μερικοὺς ἄλλους κληρονόμους.— Βρὲ παιδιὰ, τί περιμένουμε ; Ἐμεῖς γιὰ νὰ πάρουμε ὅσα μᾶς ἄρπαξε ὁ ζορμπᾶς πρέπει νὰ κάνουμε ἀγωγή. Καὶ ἄρχισαν τὴ συνεννόησιν μὲ ὅλους τοὺς κληρονόμους ποῦ εἶτανε σκορπισμένοι στὴ μιὰ καὶ τὴν ἄλλη, καὶ ἄρχισαν τὸ νταβᾶ, ποῦ βάσταξε ἑπτὰ χρόνια χωρὶς νὰ τελειώσῃ, γιὰτὶ σήμερα καὶ τότες, ὅποιος εἶναι πιὸ δυνατὸς ἐκεῖνος κερδίζει τὸ νταβᾶ, καὶ μάλιστα σὰν εἶναι κριτὴς ὁ καδῆς. Ὁ καδῆς ἐπέμεινε πολὺ νὰ μὴ δώσῃ στοὺς κληρονόμους τίποτα, οἱ ἀξάδες ὅμως εἶδαν πῶς δίκιο ἔχουν οἱ κληρονόμοι καὶ τοὺς λυπηθήκανε, καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ ὁ καδῆς, τοὺς δώσανε ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν κληρονομιά τους, καὶ οἱ καημένοι θέλοντας μὴ θέλοντας τὸ παραδεχτήκανε, καὶ ἄρχισαν νὰ συμμαζεύονται γιὰ νὰ βροῦν καιρὸ καὶ νὰ ξαναρχίσουν τὸ νταβᾶ.

Ἀλλὰ ὅσο νὰ βροῦν καιρὸ νὰ δυναμώσουν, βγήκαν κι ἄλλοι κληρονόμοι *βελετζινάδες* (νόθοι ποῦ λέμε) καὶ ἀνοιξαν κι αὐτοὶ νταβᾶ, καὶ γιὰτὶ εἶναι πιὸ δυνατοὶ καὶ πιὸ φρόνιμοι καὶ ἔχουν δυνατοὺς συγγενεῖς, ὅλους τοὺς νταβᾶδες αὐτοὶ τοὺς κερδίζουν.

Καὶ ὅστερ' ἀπ' ὅλα αὐτὰ οἱ καθ'αὐτὸ κληρονόμοι βρῆκαν καιρὸ καὶ ξανάρχισαν τὸ νταβᾶ, ἀλλὰ τόσο στραβὰ κι ἀνάποδα πῆγε ἡ δουλειά, ποῦ ἂν δὲ βρίσκονταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀξάδες τοῦ μεχκεμὲ νὰ τοὺς βοηθήσῃ, θὰ ἔχαναν μαζί μὲ τόσα χρήματα ποῦ ξόδεψαν, καὶ ὅσα εἶχαν κερδίσει ἀπὸ τοὺς πρωτερινοὺς νταβᾶδες τους.

Σ' αὐτὸ τὸν καιρὸ ποῦ γίνονται αὐτὰ ποῦ λέμε, οἱ *βελετζινάδες* κάμνουν τὴ δουλειά τους καὶ σιγὰ σιγὰ, πότε μὲ φοδέρεις καὶ πότε μὲ κολακεῖες, ἀρκάζουν ἀπὸ τοῦ ζορμπᾶ ὅ,τι μπορέσουν, γιὰτὶ κι ὁ

καδῆς καὶ οἱ ἀξάδες ἐπειδὴ τοὺς βλέπουν πῶς εἶναι ἄνθρωποι τῆς δουλειᾶς δὲ θέλουν νὰ τοὺς χολάσουν τὸ χατήρι, φαίνεται.

Πολλὲς φορὲς οἱ καθ'αὐτὸ κληρονόμοι ἔκαναν ἀπόφαση νὰ πᾶνε νὰ συμβιβαστοῦνε μὲ τοὺς δευτέρους νὰ ποῦμε, καὶ νὰ λείψουν ἀπὸ τοὺς νταβᾶδες, ἀλλὰ γιὰ τὸν ἓνα ἢ γιὰ τὸν ἄλλο λόγο δὲν τὸ ἔκαμαν, καὶ ἔπειτα, ἔμα μάθη ὁ καδῆς καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀξάδες πῶς εἶναι γιὰ νὰ συνεννοηθοῦν οἱ δυὸ κληρονόμοι, μεμιάς βάζουν τὰ δυνατὰ τους καὶ τοὺς χωρίζουν, καὶ ἔτσι χρόνια καὶ χρόνια τραβᾷ τὸ διάβολό τῆς ἡ κληρονομιά. Θὰ θελήσουν ἄραγε οἱ καλοὶ κληρονόμοι νὰ φρονιμέψουν καὶ νὰ μὴ χάσουν τὴν εὐκαιρία νὰ συνεννοηθοῦν ; Ἄς τὸ ἐλπίζουμε.

Κάλλια ἄδικος συμβιβασμός, πάρα δίκια κρίση.

ΤΟΥΡΚΟΓΛΩΣΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ "ΕΡΕΙΠΙΑ,"

ΕΦΕΣΟ

Περὶλυπος ἀνάμεσιν στὰ ἐρείπια σου
μὲ βιουροστέναχτη καρδιὰ πλανιέμαι,
καὶ μέσιν στῶν αἰώνων τὸ γοργοκύλισμα
πόσα δὲν εὐλογῶ, δὲν καταγιέμαι !

Πάνω στὰ μανρισμένα τοῦτα μάρμαρα
ὁ μαῦρος πόθος γράφει τὸ νομὰ του
καὶ τὸ κακοῦργο χέρι βλέπω ἀπότομα
τὸν Πάπυρὸ νάρταζῃ τοῦ Ἀθανάτου.

Ὁ κόσμος τὸ θεμελιωτὴ τὸν ἔχισε
μὰ τὸ νομα τοῦ Ἡρόστρατου θυμᾶται,
κ' ἐδῶ στὰ γκρέμια αἰσιάνουμαι, χαλάσματος,
καὶ ἀπ' τὸν ἄγριο πόθο νὰ πλανᾶται !

Ἐφεσο, Μᾶης 1907.

ΜΑΓΝΗΣΙΑ

Τὴ νύχτα τὴν ἀξέχαστὴ ποῦ γύρω σου
ὁ Δόλος τὴ παιγίδα του εἶχε στήσει,
κι ὁ ἐχτρός σου τὸ χαμό σου πανηγύριζε
στὸ Βακχικὸ συμπόσιο, στὸ μεθύσι,

Τὴν προφητεία τοῦ παλίου καιροῦ θυμήθηκαν
γιὰ κεῖνον ποῦ πρωτόρθε νὰ σὲ φτειάσῃ,
καὶ μοιρολάτρες σκίψαν τὸ κεφάλι τους
ἡ Τύχη πάνωθ' ἐκείνους νὰ περάσῃ.

ΚΥΒΕΛΗ

(Μιὰν ὥρα ἑλάργα ἀπὸ τὴ Μαγνη-
σιὰ ἔχουμε φυσικὸ στὸ βράχο πάνω
τάποπέρτωμα τῆς Κυβέλης).

Κυβέλη, ἐσὺ ποῦ ἀποπετρώθηκες,
στοῦ Σίπυλον τὴν ἄκρια,

Κυβέλη, ἐσὺ πού ἀποπετρώθηκες
οὔτε ἀπὸ πόνους, οὔτε κι ἀπὸ δάκρυα.

Ὁ κάμπος τίς αὐγές τίς χρυσοστόλιστες
σὲ χαιρετᾷ, ὦ Θεά μεγάλη,
γιά σένα ἡ γῆς ἀπ' τὰ βάθια τὰ ὁλόμαυρα
τὸ σπόρο χρυσολούλουδο σοῦ βγάζει.

Κυβέλη, ἐσὺ πού ἀποπετρώθηκες
στοῦ Σίτυλου τὰ βράχια,
ποτὲς δὲ θά σοῦ γκρεμιστῇ ἡ κορώνη σου
ἀπὸ λίγα δεμένη στάχυα.

Στῆς Νέας Θρησκείας τὸ γοργοπέρισμα
ὁ Ὀλυμπος στάθηκε ρημάδι
καὶ τῆς ζωῆς ἐκείνης τῆς ὄνειρευτῆς
ἐσὺ, ὦ Κυβέλη, ἀπόμεινες σημάδι.

ΓΟΡΔΙΟΣ

Διαβήκανε τεχνίτες πολυγύρευτοι
τὸ λύσιμο τοῦ κόμπου νὰ μπορέσουν,
κ' ἤρθανε βασιλιάδες πού ὄνειρεύτηκαν
τὴν πιὸ τρανὴ κορώνη νὰ φορέσουν.

Καὶ στ' ἄπυρτα γυρίσανε τὰ κάστρα τους
γελώντας μὲ τοῦ μύθου τὴν ἀπάτη,
καὶ τὸ σπαθί τους κρέμωσαν τὰ δόξα στο
μέσ' στὸ βουβό, μέσ' στὸ ἄχαρο παλάτι.

Μὰ σὺ ὁ τρανός, ὁ ὄνειρευτός, ὁ ἀνίκητος
πού γιὰ θεὸ σὲ λάτρευαν οἱ αἰῶνες,
μὲ τὸ σπαθί, τοῦ μύθου γοργοκέρδισες
τοῦ κόσμου τίς κορώνες. . .

Βουνὰ τρανά, βουνὰ δυσκολοπέριστα
πού στάθηκαν τοῦ θριάμβου σου οἱ μωτύροι,
σᾶς καμωρώνει νοσταλγὸς περηφάνος
ἀδειάζοντας τοῦ πόνου τὸ ποτήρι.

Γκιόρδες, 1910.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΙΣΛΗΑΙΔΗΣ

ΤΟ ΝΗΣΙ

Τί ώραία θά περάσουμε τὴ μέρα στὸ νησί !
Νά το ! μικρό, πελεκητό ! κι ἀπάνει του ξαπλώνει
τῶν ἀμωράντων ἡ χωρὰ φωτόξυνη, χρυσή-
τριγύρω ἐρμιά ὀλογάλανη κ' ἐμεῖς στὴ μέση μόνοι.

Τί ώραία θά περάσουμε τὴ μέρα στὸ νησί !
Στὴν ἀμμονδιά, πού ὁ λαξευτός ὁ βράχος τὴν ἡσκιώνει,
κοχύλια θά μαζεύουμε, καλή μου, ἐγὼ κ' ἐσύ
θάκοιμε τὸ κλαψιάρικο τὸ κῆμα, πού σὲ χιόνι

ἀφροῦ ξεσπᾷ· θά βλέπουμε τὰ ὁλόστρωτα νερά,
πού οἱ γλάροι μὲ τὰ σταχτερά χαϊδεύουνε φτερά,
θά κλείσουμε στὰ στήθια μας τοῦ ἀπείρου τὴ γαλήνη.

κι ὅταν τὸ βράδυ πιὰ χαθεῖ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου χλωμό,
θὰ πᾶμε πίσω στὸ χωριὸ μέσ' ἀπ' τὸν ποταμὸ,
πού τὸ φεγγάρι στὸ γιालὸ μαλαματένιο χύνει,

ΜΕΛΙΚΕΡΤΗΣ

ΦΕΓΓ' ΑΡΙΣΙΟ ΦΩΣ

Μὲ μάγεψες. Πὰ στὰ νερά καθὼς περνᾷς, φεγγάρι,
Τῆς λίμνης καὶ πιὸ ἀχνόλευκα τὰ νοῦφαρα φαντάζουν,
Ἄρχίζει ἡ ὁρμὴ τῶν δάκρυων τὸν δρόμο τῆς νᾶ πάρη.
Κι' ὅλο ἀναβρῶνουν τὰ παλιά, πού-εἶναι καιρὸς-λουφάζουν.

Μὰ ἐγὼ πού μὲ μαστόρεψε βαθιὰ ἡ σοφί μου ξήση
Δὲ σέρνουμαι στὴν πλανερὴ γητιά σου.
Θὰ κλείσω μὲ διπλὰ κλειδιά τῶν πόνων μου τὴ βρύση
Καὶ σὰν τὴ λίμνη ἀτάραχος θὲ νὰ σταθῶ μπροστά σου !

ΤΟ ΙΙΟΤΑΜΙ

Οἱ ἄνεμοι σὲ προβόδησαν ἀπ' τὰ ψηλά ρουμάνια,
Κ' οἱ συννεφίες σὲ θέριωσαν. Τὰ θολερὰ σου πλάνια
Ἀσπέδιστα ἀφροκόπησαν πρὸς τίς ὀξείες, στὰ ἐλάτια
Καὶ πρὸς τὰ γιγαντώσωια πλατάνια.

Τώρα ἀπλωμένο ἐρωτικὰ στίς ἡμιχρᾶς ὀχτιές
Σὲ μιὰ γαλήνη ὀλύμπια πλατύστομο βουίξεις,
Κ' ἐνῶ κιλίς, ξεγυρωτὰ στὰ ρεῖθρα καθορφτίζεις
Τὸν σὺφανὸ καὶ τίς γλωρές μυρτιές. . .

ΜΑΞΙΜΟΣ ΔΩΡΟΣ

ΓΙΑΤΙ Η ΠΟΙΗΣΗ ΕΙΝΕ ΑΙΩΝΙΑ

(Ὀμιλία πού διαβάστηκε στὴ ΝΕΑ ΖΩΗ)

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε προτοῦ καταπιεσθῶ τὸ θέμα
τοῦ ἀναγνώσματος μου νὰ δικαιολογηθῶ γιὰτὶ θὰ
οἶς μιλήσω στὴν ἀπλή μας γλώσσα, ἀφοῦ δὲν ἤρ-
θε ἐντελῶς ἡ μέρα ἀκόμα φαίνεται πού θὰ τὸ κάνη
κανεῖς αὐτὸ χωρὶς νὰ δικαιολογιέται. Νομίζω πῶς εἶνε
περιττὸ πιὰ νὰ κολακεύη ἕνας συγγραφέας τὴν κοι-
νὴ πρόληψη. Ὅ,τι εἶτανε νὰ εἰπωθῇ, σὲ βάρος μου,
εἰπώθηκεν ἀπὸ καίρῳ. Δέκα χρόνια κι ἀπάνω, πού
ἐργάζομαι στὰ ἐλληνικά γράμματα, ἐδόθηκεν ἡ
εὐκαιρία στοὺς ἀντίθετους νὰ ξεστομίσουνε καὶ γιὰ
μένα ὅλες τίς κατηγορίες καὶ τίς βρισιές τίς τόσο
πιὰ συνειθισμένες καὶ ξεθυμασμένες. Ἡ μόδα μὲ
πῆρε καὶ μένα μαζί μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους· καὶ κα-
τηγρήθηκα ὡς προδότης, ὡς πληρωμένος ἀπὸ ολα-
δικὰ κομιτάτα καὶ χίλια δυὸ ἄλλα. Ὅμως ἐμεῖνα,
ὅσο μοῦ εἶτανε δυνατόν, ἀτάραχος σ' ὅλην αὐτὴ τὴν
καταδρομὴ προσμένωνοντας τὴν ἡμέρα—πού ἴσως καὶ
νὰ τὴν περιμένω ἀνώφελα—ἔπου ἡ ἐθνικὴ συνειδη-
ση θὰ ξυπνήσῃ καὶ θὰ μπορέσῃ νὰ βάλῃ τὰ πρά-